

Barbora Vokatá

**Španělské konstrukce se slovesy měnícími význam v závislosti na volbě
modu ve větě vedlejší**

Posudek vedoucí bakalářské práce

Barbora Vokatá si za předmět zkoumání zvolila téma alternace subjunktivu a indikativu ve vybraných španělských konstrukcích a její odraz v českých překladech. Toto téma bylo možno pojmut velmi prakticky (jak se ostatně od bakalářských prací očekává) a zaměřit se skutečně jen na faktory ovlivňující volbu slovesného způsobu a typologii českých protějšků. Autorka se rozhodla své zkoumání rozšířit teoretickým směrem, problematiku modální alternace zkoumá v rámci komplexní teorie modalit vypracované Bohumilem Zavadilem a zajímá se o modální významy, jichž výpověď prostřednictvím slovesného způsobu ve větě vedlejší nabývá. Tento přístup, který práci dodává další rozměr a po všech stránkách ji pozvedá výše, pochopitelně klade na autorku výrazně vyšší nároky (které v mnohém překračují to, co je obvykle očekáváno od studentů bakalářského studia). Hned úvodem svého hodnocení musím konstatovat, že autorka si s touto výzvou poradila bez problémů, předkládaná práce je mnoha směrech nadprůměrná a velmi kvalitně zpracovaná.

V úvodní části práce nás Barbora Vokatá seznamuje s teoretickým rámcem, z něž vychází. Tato část se na první pohled může jevit jako nepříliš rozsáhlá, to je však dáno především tím, že teoretický rozměr je přítomen i v následných prakticky zaměřených studiích a úvodní kapitoly jsou skutečně pouze obecným přehledem, kde se autorka vyjadřuje k možnostem alternace mezi subjunktivem a indikativem ve španělštině a představuje příručky, z nichž při svém zkoumání vycházela. Oceňuji mimo jiné i to, že se nijak nevyhýbá doslovným citacím, které vyžadují český překlad, přičemž tento překlad nijak nezkrusuje původní myšlenku a prozrazuje, že autorka textu opravdu porozuměla.

Těžištěm práce jsou kapitoly 2-8, v nichž autorka postupně zkoumá volbu modu po slovesech *insistir (en)*, *decir*, *temer(se)*, *sentir*, *esperar*, *hacer* a *parecer*. V jejich rámci autorka postupuje jednotně, což velmi usnadňuje orientaci v práci. Nejprve se věnuje zevrubnému popisu zkoumaného španělského slovesa a možnostem užití indikativu a subjunktivu ve vedlejší větě na něm závislé. Tyto úvodní kapitoly hodnotím bez rozpaků jako výborné, neboť prozrazují autorčin hluboký vhled do problematiky, schopnost srovnávat mezi sebou myšlenky různých autorů a v neposlední řadě také

zobecnovat informace. Autorka primárně čerpá z *NGLE*, kapitoly z *GDLE* věnované slovesnému způsobu v přímo modálních souvětích, *Mluvnice současné španělštiny* a monografií José Álvara Porta Dapeny a Maríi Ángeles Sastre Ruano. Ve všech případech se jedná o publikace kvalitní a po obsahové stránce ne právě triviální. Autorka se v teoretických výkladech pohybuje s přehledem, porovnává informace mezi sebou, na konkrétní poznatky následně aplikuje obecnou Zavadilovu teorii modalit a vyjadřuje se k modálním významům, kterých zkoumané výpovědi mohou nabývat. Toto prozrazuje skutečně hluboké porozumění náročnému a abstraktnímu tématu modalit, které je u studenta bakalářského studia nebyvalé.

Praktické analýzy jsou ve většině případů uvedeny stručnou podkapitolou, v níž autorka shrnuje své předpoklady ohledně způsobů, jakými budou zkoumané konstrukce překládány do češtiny. V souvislosti s nimi bych ráda vyzdvihla její schopnost vidět paralely mezi češtinou a španělštinou a na základě teoretických informací o konkrétních slovesech vyslovit fundované předpoklady o jejich českých protějšcích. Tyto předpoklady jsou totiž dalším důkazem, že autorka problematice porozuměla a dokáže ji reflektovat i skrze svůj mateřský jazyk.

Samotné výsledky analýz provedené na korpusu *InterCorp* jsou zachyceny v precizně vypracovaných tabulkách, které berou v potaz i slovesnou osobu a čas konkrétních sloves (snad jen škoda, že tohoto dělení autorka více nevyužila v následných komentářích k analyzovanému materiálu). Korpusové dotazy jsou také voleny pečlivě a s rozmyslem, oceňuji i velké množství vzorků, které ručně analyzovala.

Analýzy se zaměřují jednak na frekvenci užití subjunktivu a indikativu po zvolených výrazech, jednak na jejich překlad do češtiny. Případové studie jsou podnětné, přehledné a zájemci mohou poskytnout skutečně rozsáhlý přehled možností, jimiž čeština může vyjádřit významové rozdíly postihnutelné ve španělštině prostřednictvím modální alternace. Přinášejí také zajímavé svědectví o skutečné frekvenci, s níž se jednotlivé slovesné způsoby uplatňují po zkoumaných slovesech (analýzy ukazují, že teoretická možnost alternace jen zřídka znamená skutečně vyrovnanou frekvenci užití obou modů, v praxi většinou jeden z nich výrazně převládá).

V poslední kapitole se autorka věnuje shrnutí všech závěrů. Také tuto kapitolu hodnotím jako velmi zdařilou. Nejprve jsou stručně připomenuty výsledky jednotlivých zkoumání, což je zcela na místě, neboť práce je rozsáhlá a dílčích závěrů je opravdu mnoho. Tento přehled výsledků mimo jiné dokazuje, kolik odlišných faktorů může mít ve španělštině vliv na volbu modu. Fakt, že si autorka ke svému zkoumání vybrala slovesa

po významové stránce velmi rozdílná, mimo jiné znamená, že v každé kapitole musela mít na zřeteli faktory jiné a musela se skutečně bezpečně orientovat ve veškeré sekundární literatuře, s níž pracovala. Následující obecné úvahy o možnostech volby modu ve španělštině a českých překladech zkoumaných konstrukcí jsou vyzrálé, dobře formulované a autorka se v nich nedopouští nemístného zjednodušování.

Po formální stránce je práce připravena také pečlivě, nacházím jen zanedbatelné množství překlepů a chyb v interpunkci (jen ke str. 20-21 podotýkám, že v češtině se správně píše *homonymie*, nikoli *homonimie*). U citací z Kratochvílová 2014 pak není v textu odlišeno, o kterou publikaci se jedná (v bibliografii jsou uvedena dvě díla z téhož roku).

Náměty k obhajobě:

- a) V přehledech českých překladů zkoumaných sloves se často setkáváme s tím, že realita neodpovídá očekáváním, která byla vyslovena na základě informací o povaze konkrétní konstrukce ve španělštině. Jak autorka tyto překlady hodnotí? Dá se v některých případech uvažovat o chybném překladu? Lze podle autorky v rámci modality vůbec hovořit o přesných korespondencích mezi češtinou a španělštinou?
- b) V komentářích týkajících se volby modu ve španělštině není nikde zmíněna volba kondicionálu. Hodnotila autorka paradigma *hablaría* jako tvary indikativní, nebo je z analýz vyřazovala?

Jako celek předkládaná práce nejen svým rozsahem (81 stran je u bakalářské práce opravdu nebývalé), ale především hlubokým vhladem do komplexní problematiky modality dle mého názoru překračuje požadavky, které jsou kladeny na studenty bakalářského studia. Po menším rozšíření bibliografie a úvodní části by pravděpodobně byla přijatelná i jako práce diplomová. Plně ji doporučuji k obhajobě a předběžně hodnotím známkou *výborně*.

V Praze 8. června 2016

PhDr. Dana Kratochvílová, Ph.D.